

Utredning om skolskjutsarna kunde beröra även vecka-vecka boende barn, fullmäktigemotion

FM 21.08.2024 § 102

Ordföranden meddelade att undertecknade fullmäktigeledamöter (första undertecknare Daniel Thomasson) före sammanträdet uttryckt önskemål om att få inlämna en så lydande motion:

Andelen barn som har skilda föräldrar och som bor vecka-vecka hos föräldrarna ökar. I dagens läge är barnen bara berättigade till skolskjuts från den ena föräldern. Utmaningen med att barnet inte får skolskjuts från den andra föräldern är både det att det inte alltid går någon allmän kommunikation och det kan även i vissa fall vara en ekonomiskt stor börda. När det inte finns någon allmän kommunikation så kan speciellt hämtande från skolan vålla stora problem om föräldern mitt i arbetsdagen skall fara iväg och hämta hem barnet från skolan. Underlättade av skolskjutsar på det här sättet kan även ses som en dragningsfaktor för kommunen.

Jag föreslår att man utreder vilka möjligheter staden har att ordna skolskjutsar för barn som bor vecka-vecka hos föräldrar med olika adress. Det är klart att det finns begränsningar men då när båda föräldrarna bor på samma närskoleområde så borde det vara lätt att ordna utan att kostnaderna för kommunen ändrar märkbart. När det gäller högstadiet så finns det bara en närskola.

Bilaga nr 8.

Beslut

Sedan motionen hade lämnats, remitterades den till stadsstyrelsen för beredning enligt 133 § i förvaltningsstadgan.

NFB 02.04.2025 § 32
684/08.01.01/2024

Beredning

vikarierande utbildningschef Auli Saarinen, tfn 0440 555 332, direktören för centralen för bildning och välfärd Kirsi Kinnunen, tfn 0440 555 250

I ärendet utreds om Lovisa stad är skyldig att ordna motsvarande skjuts för eleven även från det hem som inte anmälts som elevens officiella boplat. Om sådan skyldighet inte utifrån lagen om grundläggande utbildning finns, måste man också reda ut om skjutsen ska beviljas i elevens förhållanden som rimlig anpassning enligt 1 mom. i 15 § i diskrimineringslagen.

I följande beredningstext citeras högsta förvaltningsdomstolens avgörande gällande Helsingfors förvaltningsdomstols avgörande 4.7.2022 nr H3946/2022:

<https://www.kho.fi/sv/index/beslut/prejudikat/1682501238348.html>

Enligt 16 § i Finlands grundlag har alla rätt till avgiftsfri grundläggande utbildning. Grundlagsutskottet har ansett att avgiftsfri grundläggande utbildning även innebär behövliga skolskjutsar (GrUB 25/1994 rd s. 10).

I mom. 1 i 32 § i lagen om grundläggande utbildning sammankopplas rätten till avgiftsfri skjuts primärt till skolresans längd. Eleven har rätt till

avgiftsfri skjuts även då skolresan, beaktande av hans eller hennes ålder eller andra omständigheter, är alltför svår, ansträngande eller farlig.

Lagen om grundläggande utbildning innefattar inte definitionen av hemkommun eller boplat i den. Lagen om grundläggande utbildning föreskriver inte heller entydigt om rätten till avgiftsfri skolskjuts i en situation då barnets vårdnadshavare bor i olika adresser och barnet turvist eller en del av tiden bor hos den andra vårdnadshavaren.

I lagen om grundläggande utbildning har kommunens utbildnings skyldighet att ordna skolskjuts bundits till boendet. Elevens närskola anvisas utifrån boendeadressen, enligt vilken bestäms också rätten till skolskjutsförmån enligt 32 § i lagen om grundläggande utbildning.

Lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt utgår från det att barnet officiellt bor i en adress trots att föräldrarna kan överenskomma eller domstolen avgöra om växelboende.

Enligt rättspraxis som gäller lagen om grundläggande utbildning (HFD 2006:10) är staden inte skyldig att ordna skolskjutsar från den vårdnadshavare som bor på annat ställe än adressen för elevens ordinarie boplat som registrerats i befolkningsdatasystemet.

I avgörandet HFD 2006:10 utvärderades avgiftsfri skolskjuts i en situation av växelboende, där barnets föräldrar bodde på elevantagningsområdena för olika närskolor. Enligt avgörandet var kommunen med stöd av 32 § i lagen om grundläggande utbildning inte skyldig att bevilja avgiftsfri skolskjuts till sin närskola från den andra föräldern. Enligt avgörandet stred detta inte mot rätten till avgiftsfri grundläggande utbildning enligt 1 mom. 16 § i grundlagen eller mot barnets rätt att träffa den förälder som barnet inte bodde hos.

Efter avgörande av högsta förvaltningsdomstolen 2006 har föreskrifter om växelboende lagts till i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt 190/2019, trädde ikraft 1.12.2019). Baserat på dem ska man nedteckna i avtalet om växelboende eller då domstolen beslutar om växelboende ska den avgöra vilketdera hemmet som anmäls som barnets officiella hemplats (2 mom. i 7 b § och 9 a §)

I regeringens proposition till lag om ändring av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt och till vissa lagar som har samband med den (RP 88/2018 rd) uttalas det om propositionens mål och centrala förslag gällande växelboende bland annat att bestämmandet av barnets officiella boplat är en betydelsefull fråga för familjer.

Då riksdagen godkände lagen godkände den uttalandet enligt vilket den förutsätter att regeringen så fort som möjligt reder ut och bedömer växelboendets konsekvenser och behoven av ändring i lagstiftningen som gäller förmåner och tjänster samt bereder utan dröjsmål de behövliga lagstiftningsändringarna för att framläggas till riksdagen (RSv 175/2018 rd).

Social- och hälsovårdsministeriet har publicerat en åtgärdsplan för förnyande av lagstiftningen och förfaringssätt gällande växelboende barn (SHM rapporter och promemorior 2021:34).

Trots att växelboende utan tvivel kan ha negativa inverknings på elevens möjligheter att få avgiftsfri skolskjuts anser högsta förvaltningsdomstolen i ljuset av det som beskrivits ovan att om man önskar ändra nuvarande rättstillstånd ska det göras med lagstiftning.

Rätt till skolskjuts ur aspekten av rimliga anpassningar

Enligt 2 mom. 8 § i diskrimineringslagen är vägran att göra anpassningar diskriminering enligt vad som avses i lagen.

I rättspraxis har frågan om rimliga anpassningar gällande skolskjutsar avgjorts i högsta förvaltningsdomstolens årsboksavgörande HFD 2020:60. I det fallet fortsatte en elev, som led av en sällsynt ärftlig sjukdom, gå i sin tidigare närskola med beslut av skolans rektor efter att familjens boplatz ändrat. Eleven hade före flytten haft rätt till skolskjuts till skolan i fråga. Tjänsteinnehavaren hade förkastat ansökan om skolskjutsunderstöd med motiveringen att barnets skola inte var närskolan. Beslutet hade baserat sig på det i och för sig klara 3 mom. i 32 § i lagen om grundläggande utbildning, enligt vilket man som villkor för antagningen ställas att vårdnadshavaren svarar för de kostnader som transporten eller ledsagningen medför, då eleven antas i en annan skola än närskolan. Högsta förvaltningsdomstolen beaktade dock elevens sjukdom och dess inverkan på elevens beteende, de uppskattade kostnaderna för skolskjutsen samt det att skolvägen som ansökts om var ungefär lika lång som den till närskolan. Staden hade inte i dessa omständigheter kunnat förutsätta att eleven skulle ha varit tvungen att byta sin närskola för att behålla den avgiftsfria skolskjutsen. Avgiftsfri skolskjuts skulle beviljas till eleven till skolan, där eleven gått redan förskolan, som rimlig anpassning avsedd i 15 § i diskrimineringslagen.

För Lovisa stads del ska man beakta de extra åtgärder som staten i avsaknad av förpliktande lagstiftning inte är skyldig att ersätta. I sin helhet är det omöjligt att bestämma kostnadseffekten för dessa extra åtgärder i sin helhet. Som riktgivande tal kan anses den gjorda utredningen (bilaga), enligt vilken arrangemanget skulle inverka på 200 elevers skjutsar. Dessa skjutsar kräver delvis nya rutter som avviker från morgonens och eftermiddagens matartrafik, transporterande elever mot en avvikande riktning. De nuvarande trafikidkarnas materiel är reserverad för nuvarande skjutselevers skjutsar till de olika skolorna. Det är en utmaning att finna ledig transportmateriel för samtida elevskjutsar.

Mötesmaterial

- Lovisa stads principer för skolskjuts inom förskoleundervisning och grundläggande utbildning (nämnden för fostran och bildning 25.9.2024 § 106)
- Vad som presenterats på nämnden för fostran och bildnings aftonskola 19.6.2024 om skjutselevers dåvarande antal och uppskattning om kostnader.

Föredragning

Direktören för centralen för bildning och välfärd Kirsi Kinnunen

Förslag

Nämnden för fostran och bildning konstaterar att rätt till skolskjuts med motiveringen växelboende förutsätter lagstiftning, men rätten till skolskjuts är möjlig vad gäller rimlig anpassning.

Nämnden för fostran och bildning framför stadsstyrelsen och vidare stadsfullmäktige till kännedom att nämnden för fostran och bildning behandlat ärendet FM 21.8.2024 § 102 (Utredning om skolskjutsarna kunde beröra även vecka-vecka boende barn, fullmäktigemotion).

Nämnden för fostran och bildning föreslår stadsfullmäktige att den

godkänner svaret som getts på motionen och att motionen leder till åtgärder och konstaterar att motionen är slutbehandlad.

Beslut

Nämnden för fostran och bildning konstaterar att rätt till skolskjuts med motiveringen växelboende förutsätter lagstiftning, men rätten till skolskjuts är möjlig vad gäller rimlig anpassning.

Nämnden för fostran och bildning framför stadsstyrelsen och vidare stadsfullmäktige till kännedom att nämnden för fostran och bildning behandlat ärendet FM 21.8.2024 § 102 (Utredning om skolskjutsarna kunde beröra även vecka-vecka boende barn, fullmäktigemotion).

Nämnden för fostran och bildning föreslår stadsfullmäktige att den godkänner svaret som getts på motionen och att motionen inte leder till åtgärder och konstaterar att motionen är slutbehandlad.